

izdeluje; za nauk se vedno pripravlja. Pridnega učenca imajo radi učniki in starši, in bo enkrat srečen človek.

Primerjanje reči. Pero in kreda. Podobna sta si: Oba sta za pisanje, oba sta bela (če je gosno pero), oba se rabita v šoli in tudi doma. — Podobna si nista: Pero je pripogljivo, kreda pa se zdrobl. S peresom pišemo na papir, s kredo pa na desko ali na tablo. Pero pomakjemo pri pisanju v črnilo, krede pa ne. Pero je gosje ali pa jekleno; kreda pa se dobiva iz zemlje.

Nož in vilice. Podobna sta si: Oba sta mizna oprava, ostra in imata rog; oba nareja nožar. — Podobna si nista: Nož se mora večkrat brusiti, vilice pa ne. Nož ima klinjo, vilice pa imajo roglje. Z nožem režemo, z vilicami pa nabadamo jedila.

Kosa in serp. Podobna sta si: Kosa in serp režeta; oba sta kriva, imata ojstrino in rob, in sta iz jekla; oba se morata brusiti in klepati, da sta za rabo. Podobna si nista: Kosa je malo, serp pa je zelo zakrivljen. Kosa je široka, serp pa vozek. Kosa ima dolg, serp pa kratek ročnik. Koso rabijo kosci, da kosé travo, serp pa rabijo žanjice, da žanjejo žito.

Zastavice. Jaz naredim mostove čez reke in jezera; vendar imam rad le varne in lahke popotnike. (Led.)

Prav malo jedó ljudje brez mene, pa tudi malo jedó, če sém sama pri njih. (Sol.)

Sem mala, pa tudi velika, voglata, pa tudi okrogla; včasim imam dovolj živeža; včasim pa me zelo stradajo; včasim me imajo zelo radi; včasim pa me nihče ne pogleda; vendar ni skoro Slovana, da bi me ne rabil. (Peč.)

Jaz govorim brez jezika, vpijem brez pljuč; se veselim in žalujem, in sem vendar brez srca. (Zvon.)

S o l z i c a

na prijatlovem grobu — Pavlu Fajfarju, učitelju v Šmartnem pri Kranji.

Struna tvoja je vmolknila,
Glasi sladki so vtihnili,
Smert v gomilo položila
Tebe tud' je, bratec mili!

Križem voljno si se vdajal,
Delal vselej nevtrudljivo,
Mnogo dobrega zasajal
Si na terdo šolsko njivo.

Čversto so ti orgle pele,
Zmikal glase si jim vbrane,
Čute resne in vesele
Vljal jim iz srca gnane.

Cerkvi, šoli, domovini
Sluga bil si vedno vdani,
Tudi svoji rodovini
Bil in ljubezni neprestani.

Bratec, mirno zdaj počivaj,
Veseluj se v domovini,
Svojih trudov plačo uživaj,
Ker je nisi v solz dolini!

A. Štamcar.

N o v i c e.

Iz Kostelja. Večidel učiteljev toži, kako jim poletni čas šolo sprazne; posebno kedar je nauk za prvo spoved in sv. obhajilo dokončan, se šolske klopi močno zjasnijo. Za voljo tega so pri nas duhovni gospodje ta nauk na poletni čas odložili, in sicer tako, da otroci

pervo sv. spoved, in sv. obhajilo še le konec šolskega leta opravijo. Tako so otroci prisiljeni za šolo že zavoljo tega nauka, ki se uči, se vé da v šoli, in sicer po dokončanih šolskih urah. Ta navada je pri nas že dve leti, in moram reči, da, odkar je tako, še nismo nikoli imeli v šoli praznih klopi, kakor prejšnje čase. Nekoliko staršev je pa še vendar tu in tam, ki zavoljo nevednosti, če je le mogoče, otroke šoli odtegujejo. Za take je sicer postava, ali ta postava pri njih redkoma obrodi zaželjeni sad. Učitelj si večidel po tem potu le zopernosti nakoplje, ker, čeravno so taki debelouhneži za dobro reč nevedni, zgovarjati se pa po navadi vendar le dobro znajo; tako jo zvijejo, da je nazadnje vsega tega kriv učitelj, se vé, ker učitelja zraven ni, da bi pri sodniku njih zgovore spodbijal, popisati pa tega tudi ni mogoče. Tako tudi vnemarneži odidejo zasluženi kazni; učitelj pa potem, če ni drugače, še dobi za to kako posvarilo i. t. d. Meni se je že taka pripetila. Več, kakor vse postave, premorejo v tej zadevi res duhovni gospodje z veljavno besedo, kar me lastna skušnja uči. Tudi nam je bilo pomladansko solnce nekoliko otrok iz šole na pašo zvalo. Mislim sem, če ravno ne rad, rabiti gori omenjeno pomoč, da bi jih zopet v šolo pripravil. Pa gosp. duhovni pomočnik in učitelj kršanskega nauka so sklenili otroke sami brez gosposke v šolo pripraviti. Šli so, namesto drugam se sprehajat, od hiše do hiše k staršem omenjenih otrok, ter so jim s prijazno besedo dolžnosti staršev do otrok razlagali, ter jih spodbujali k rednemu pošiljanju otrok v šolo. In glejte, to ni bilo brez vspeha! Naenkrat je bilo zopet časa dovolj; otroci so zopet prišli v šolo, in še zdaj hodijo prav pridno.

L. A.

Iz Černomlja. Ljubi bravci, rad bi vam popisal lepi Marijni mesec, ki smo ga pri nas, kakor že več let, posebno pa letos ginljivo obhajali, in da so Jeranove spodbudne Šmarnice in krasne popevke neumerlega Riharja naj bolj povzdigovale to lepo pobožnost; pa, ker vem, da se Šmarnice že skoro povsod praznujejo, vam raji kratko opišem lepo svečanost, ki smo jo obhajali 12. pret. m., t. j. 4. nedeljo po binkošti. Ko so naš marljivi in mnogo spoštovani gosp. šolski vodja za sveto obhajilo učence že več časa posebej podučevali, se napoči za deca, njihove starše in učitelje in za vso faro prav lep praznik. S kakšnimi mislimi in občutki se je ta dan mladost iz daljnih krajev naše fare v šoli zbrala, se je nekoliko že na obrazih bralo, dopovedati se pa kar ne more. Iz šole jih peljejo gosp. vodja v cerkev in naj poprej h kerstnemu kamnu. Ko kerstno obljubo ponovijo, zapojó pevci z orglami: „Pridi sveti duh“, in ko se učenci lepo vverstijo, se prične rana peta sveta maša. Potem gosp. vodja v krepkem govoru mladini in staršem ter vsem poslušavcem kažejo imenitni trenutek, kterege je celó nekdanj naj mogočnejši vladar spoznal za naj imenitnejega; kažejo jim dalje človeško življenje in zanjke njegove, ter v molitvi zročajo malim prelube starše, skerbne učnike in poslednjič samega sebe. Ta govor poslušavce toliko gine, da se solzijo. Vidile so se solze v očeh mladih in starih. Pri darovanji smo priporočevali mladost Marii v prelepi Riharjevi pesmi: „O Marija, naša

ljuba mati, sprejmi v materno serce!^a Po povzdigovanji so otroci v obhajilni pesmi: „Cvetice ve“ serčne želje do Jezusa razodevali. Po mašnikovem zavzivanju petje vtihne, in gosp. vodja zopet z otroci molijo serčni kes in tri božje čednosti in jih lepo opominjajo, da naj se zdaj pripravijo na naj srečnejši čas, ki ga bodo kedaj doživeli; in dečki se versté z belimi svečami v roki, deklice pa z vencu na glavi k altarju. Po svetem obhajilu še zadoni zahvaljena pesem z orglami; po sv. maši pa otroci ne gredo precej iz cerkve, temuč še molijo glasno sveti križev pot iz bukvic: „Naj lepši dan“, ki so jih večidel vsi v dar dobili. Potem opravijo obhajilne molitve, in podajo se tudi še k Marijnemu altarju, kjer se še Marii priporočajo. Po vsem tem jih je pa v šoli že zajterk čakal, kjer so se tudi telesno pokrepčali in poživili. Tudi pri deseti maši so pri evangeliju in od povzdigovanja do konca in popoldan pri litanijah imeli v rokah goreče sveče. Tako se je ta prelepi dan prvega sv. obhajila globoko v serce zapisal vsem pričujočim.

L. K.

Iz Dobropolj. *) Zadnji list „Učiteljskiga Tovarša“ je iz Berna na Moravskem zares prinesel vesele novice o učiteljski plači. Slava taki občini, ki tako lepo skerbí za svoje učitelje. — Ni čudno, da v takih krajih šole obrodé obilno koristnega sadu. Učitelji si lahko napravljajo koristne knjige in časnike, da se spešno izobražujejo. To je pri mnogih naših učiteljih zavoljo njih pičle in neredne plače dostikrat nemogoče. V več krajih (posebno po Dolenskem) se posebno podučiteljem šolski denar od ene polovice leta večkrat po 2—3—4 leta pobira in zeló neredno odrahtuje. Veliko učiteljev in podučiteljev bi bilo z 200 do 300 gld. letne plače prav srečnih, ko bi to plačo o pravem času dobivali. Marsikteri bi si napravil kaj koristnih knjig in kak časnik, in bi pristopil k družbi v pomoč učiteljskim vdovam in sirotam, ko bi mu ne bilo treba milo gledati po terdo zasluženih reparjih. Edini pripomoček za izobraževanje so takim učiteljem učiteljski zbori. Ko bi jim še ta edini pripomoček spodletel, bi bila res prav žalostna njih osoda. Bog daj, da bi se tudi na Kranjskem občine bolj poprijemale, da bi učiteljevo plačo povsod vredile, in gotovo bi bilo mnogo učiteljev bolj veselih in zadovoljnih pa tudi boljših, kakor sedaj. Z Bogom!

Iz verhniškega šolskega okraja. Že večkrat nam je „Tovarš“ potožil, da otroci tu pa tam po leti prav redko v šolo hodijo. Tudi pri nas se tako godí. Nekteri starši mislijo, da je ves šolski poduk le prazna igrača in zamuda časa. Večkrat slišimo reči: „E, kaj šola? to ni za kmeta. Kdor hoče biti gospod, naj hodi v šolo; moji otroci pa ne bodo za gospoda študirali. Jaz ne znam brati, pisati in takih reči, pa me imajo vender ljudje radi; pridobil sem si tudi toliko premoženja, da so moji otroci preskerbljeni; če bodo pridni in varčni, bodo lahko brez šole živeli; kaj pomaga znanost pri praznem žepu?“ Nekteri starši so pa, ki otroke radi v šolo pošiljajo, pa le zato, da

*) V zadnjem l. „Tov.“ naj se na 193. str. bere: „Iz Dobropolj“, pa ne: Dropepolj.

jih ni treba doma varovati, in taki učenci pridejo brez vse šolske priprave in brez vsega šolskega orodja v šolo. Učitelj pa modruje, kako bi nauk vravnaval, da bi bil vsem učencem primeren in koristen. Če učenci nimajo v šoli dela, se jim leno sedenje spremeni v notranjo gnjilobo, in zdi se človeku, da vidi pred seboj zelnik poln zeluatih glav. Ljubi „Tovars!“ ali je mogoče, da bi učitelj v taki šoli kaj prida opravil? — Iz tega se vidi, da je še mnogo staršev, ki ne vejo, kaj je šola, in so do nje čisto neobčutljivi. Taki ljudje ne vedo, kaj velja izobraženost, in kje se človek izobražuje. Ljubi učitelji, vendar nikar ne obupajmo in delajmo nevtrudeno na pustem šolskem polju! Neprestana pridnost vse premaga! L. B.

Iz Ljubljane. Prišel je na svetlo tudi že drugi del lepega dela: „**Rastlinstvo**“. Prirodopis za nižje gimnazije in realke. Spisal A. Pokorny. Poslovenil J. Tušek, učitelj na kr. viši realki v Zagrebu. Kakor „živalstvo“, je tudi „rastlinstvo“ prav spretna knjiga, ki jo živo priporočamo tudi vsem ljudskim učiteljem.

— Odbor za napravo Riharjevega spominka je sklenil, da naj se slavnemu skladavcu slovenskih napevov napravi spominek na pokopališču, pa tudi duševna spomenica (album) z natisom njegovih napevov. O prvem se je določilo, da naj bo spominek iz belega domačega kamna, in naj se vdela v zid blizu Vodnikovega in Čopovega groba, kamor naj bi se o slovesnosti tudi predjalo truplo rajnekega. O duševni spomenici pa se bode pozneje določilo. Kdor je tedaj za ta namen namenil kak dar, in ga še ni izročil, naj tedaj podviza!

— Sliši se, da se je vstanovil nemški časnik za domačo reč. Ker se je tedaj časnik v ptujem jeziku tako hitro osnoval, koliko lažeje bode torej osnovati slovenski politiški list, ktereга tudi potrebujemo, in kateri pride sedaj gotovo kmali na svetlo.

— Darila po 50 gold. iz Metelkotove vstanove so letos dobili ti le g.g. učitelji: Franc Adamič v Šmartnem pri Litli, — Anten Hribar v Ipavi, — Josip Levičnik v Železnikih, — Matevž Močnik v Kamniku, — Jožef Raktelj v Ribnici in Andrej Štamear v Selcah.

Za Riharjev spominek

je dal g. Jožef Jančar, učitelj v Dolini pri Terstu, 1 gold.

Častitim g.g. naročnikom

še enkrat prijazno naznanjamo, da z mescem julijem „Tovars!“ prične drugo polovico četrtega tečaja, ter prosimo, da bi tisti, ki so imeli „Tovarsa“ le za pol leto naročenega, doplačali naročnino za pol leta z 1 gold. 30 kr.

Predništvo in založništvo.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.